

На основу члана 107. став 5. Закона о осигурању ("Службени гласник РС", бр. 55/2004, 61/2005, 101/2007 и 107/2009), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О БЛИЖИМ КРИТЕРИЈУМИМА И НАЧИНУ ОБРАЧУНАВАЊА
МАТЕМАТИЧКЕ РЕЗЕРВЕ И РЕЗЕРВЕ ЗА УЧЕШЋЕ У ДОБИТИ

1. Овом одлуком утврђују се ближи критеријуми и начин на који друштво за осигурање (у даљем тексту: друштво) обрачунава математичку резерву и резерву за учешће у добити.

2. Друштво математичку резерву образује и обрачунава за измиривање будућих обавеза по основу дугорочних уговора о животном осигурању, и то за:

- осигурање живота,
- рентно осигурање,
- допунско здравствено осигурање уз осигурање живота,
- добровољно пензијско осигурање,
- друге врсте животних осигурања.

При обрачуну математичке резерве друштво узима у обзир године старости које лице има при закључењу уговора о осигурању, с тим што се код узајамног осигурања два лица могу узети у обзир године старости и једног и другог лица.

3. Друштво, поред математичке резерве, образује и резерву за учешће у добити – и то кад осигураници прихвате да снесе ризик депоновања и улагања средстава техничких резерви.

4. Средства математичке резерве и резерве за учешће у добити образују се у износу који обезбеђује испуњавање свих обавеза које је друштво преузело уговором о осигурању.

5. Математичка резерва и резерва за учешће у добити обрачунавају се посебно за сваки уговор о осигурању, односно за свако осигурано лице – последњег дана текућег обрачунског периода, и то:

- 31. децембра текуће године (годишњи обрачун),
- 31. марта, 30. јуна и 30. септембра текуће године (обрачуни у току године),
- на дан преноса портфеља осигурања.

6. Математичка резерва се по правилу обрачунава довољно опрезном актуарски признатом проспективном методом: или нето методом, или бруто – цилмер (Ziellmer) методом (у даљем тексту: цилмер метода) – као разлика садашње вредности будућих обавеза осигураваача утврђених уговором о осигурању и садашње вредности будућих уплата премије.

Премија која се користи у обрачуну математичке резерве не може бити виша од техничке премије која је уговорена у моменту закључења уговора о осигурању и коју плаћа уговарач осигурања, и мора бити довољна за измирење обавеза друштва, односно за образовање оног износа математичке резерве који ће бити довољан за измирење тих обавеза.

Математичка резерва може садржати и додатне износе за обезбеђење измирења обавеза из уговора о осигурању у случају повећања ризика (знатније промене вероватноће смртности, промене каматне стопе услед промене приноса државних хартија од вредности и сл.), с тим што се ови ризици не могу утврђивати на основу произвољних процена, већ на основу актуарски признате процене будућих обавеза.

7. За обрачун смањења математичке резерве за неамортизоване стварне трошкове провизије закључења уговора о осигурању користи се цилмер метода, при чему стопа цилмеризације у том случају не може бити већа од 3,5% уговорене осигуране суме.

Ако се провизија из става 1. ове тачке исплаћује дуже од једне године, математичка резерва обрачуната по цилмер методи не може бити нижа од износа који обезбеђује исплату уговорене осигуране суме.

Код обрачуна у смислу става 1. ове тачке, стопа цилмеризације из тог става примењује се на сваки појединачни уговор о осигурању, и то све време трајања осигурања.

8. Метода обрачуна математичке резерве не може се произвољно мењати, нити се може мењати на начин којим се образује нижа математичка резерва.

9. Ако се при обрачуну математичке резерве добије негативан резултат, математичка резерва своди се на нулу (0).

Математичка резерва се на дан обрачуна добија линеарном интерполацијом математичких резерви обрачунатих на почетку и на крају текуће године осигурања, и не коригује се за износ преплате или заостатка у плаћању премије на тај дан.

Ако је откупна вредност осигурања загарантована, износ математичке резерве мора бити најмање у висини те вредности.

10. Математичка резерва осигурања закључених у страног валути обрачунава се посебно за сваку валуту и исказује и у тој валути и у динарима, према средњем курсу Народне банке Србије на дан обрачуна ове резерве.

11. Каматна стопа и таблице вероватноће који се користе, односно примењују у обрачуну математичке резерве морају бити једнаки каматној стопи и таблицама вероватноће из тарифног система на основу ког је закључен уговор о осигурању (у даљем тексту: тарифни систем).

12. Друштво је дужно да каматну стопу коју користи у обрачуну математичке резерве одреди опрезно и у износу који обезбеђује сигурност исплате уговорене накнаде осигураницима, као и да узме у обзир сигурност депоновања и улагања средстава те резерве и висину приноса који се остварује по овом основу.

Каматна стопа која се користи у обрачуну математичке резерве не може бити виша од највише каматне стопе утврђене овом одлуком.

Друштво може изузетно, у случају утврђеног повећања ризика (знатније смањење приноса на државне хартије од вредности и сл.), користити каматну стопу која није утврђена тарифним системом – ако се применом те стопе обезбеђује заштита интереса осигураника и корисника осигурања, испуњење обавеза из уговора о осигурању, као и виши износ математичке резерве за сваки период до истека трајања осигурања.

13. Ако је каматна стопа из тачке 11. и тачке 12. ст. 1. и 3. ове одлуке виша од највише каматне стопе предвиђене том одлуком – за обрачун математичке резерве користи се каматна стопа која није виша од ове највише стопе.

14. Таблице вероватноће које се примењују код обрачуна математичке резерве – таблице смртности, таблице обољевања и друге таблице вероватноће – бирају се разборито и опрезно, а израђују се на основу таблица и других статистичких података које објављује надлежни орган у Републици Србији.

Таблицама вероватноће из става 1. ове тачке сматрају се последње објављене таблице, с тим што се, док се не објаве таблице обољевања, могу користити таблице обољевања реосигуравача – ако

овлашћени актуар друштва утврди да износ математичке резерве који се обрачунава употребом тих таблица обезбеђује измирење свих обавеза по закљученим уговорима о осигурању.

У случају утврђеног повећања ризика (знатне промене вероватноће смртности, смањење смртности – код рентних осигурања и сл.), друштво може да користи таблице вероватноће које нису предвиђене тачком 11. ове одлуке и овом тачком, с тим да се применом тих таблица обезбеђује заштита интереса осигураника и корисника осигурања, испуњење обавеза из уговора о осигурању (укључујући и откупну вредност), као и виши износ математичке резерве за сваки период до истека трајања осигурања.

15. Друштво је дужно да, за сваки уговор о осигурању, односно за свако осигурано лице – математичку резерву обрачунава на начин који омогућава увид у све податке неопходне за обрачун те резерве, у износ ове резерве пре и после измене методе обрачуна, у каматне стопе и таблице вероватноће које се користе, односно примењују у овом обрачуну, као и у износ откупне вредности, а, у случају обрачуна математичке резерве по цилмер методи – дужно је да омогућава увид и у износ математичке резерве који би се обрачунао по нето методи, као и у стопу цилмеризације.

Друштво које математичку резерву обрачунава по цилмер методи дужно је да у тромесечним извештајима и у напоменама приложеним уз финансијске извештаје исказује и износ ове резерве обрачунате по тој методи, као и по нето методи, те њихову разлику – по производима осигурања.

Друштво је дужно да заинтересованим лицима пружи податке о битним елементима основа и метода коришћених за обрачун математичке резерве и резерве за учешће у добити.

16. Математичка резерва у самопридржају друштва које обавља послове животних осигурања израчунава се тако што се збир математичке резерве сопственог портфеља осигурања и математичке резерве по основу примљених саосигурања умањи за збир математичке резерве пренете у саосигурање и реосигурање.

Математичка резерва у самопридржају друштва које обавља послове реосигурања израчунава се као разлика математичке резерве по активном послу реосигурања (по основу ризика преузетих од осигуравача или других реосигуравача) и математичке резерве по пасивном послу реосигурања (по основу ризика предатих другим реосигуравачима).

17. За обрачун резерве за учешће у добити користи се математичка резерва коригована за износ преплате и заостатка.

Резерва за учешће у добити код осигурања код којих осигураник сноси ризик улагања обрачунава се сразмерно броју јединица додељених уговору о осигурању и одговарајућој вредности тих јединица.

Код животних осигурања код којих уговарач сноси ризик улагања и депоновања средстава техничких резерви, резерва за учешће у добити директно је везана за ризик улагања.

18. За уговоре о осигурању у страниј валути и уговоре с валутном клаузулом, каматна стопа која се користи за обрачун математичке резерве не може бити виша од 3% годишње.

У случају знатног смањења приноса на државне хартије од вредности, Народна банка Србије може утврдити и друге износе највише каматне стопе предвиђене овом одлуком.

19. Одредбе тачке 2. став 1, алинеја трећа, тачке 7. став 3. и тачке 14. став 2. ове одлуке могу се примењивати на уговоре о осигурању закључене од дана ступања на снагу те одлуке, а обавезно се примењују на уговоре о осигурању закључене од 30. септембра 2010. године.

Одредбе тачке 12. став 2, тачке 13. и тачке 18. ове одлуке могу се примењивати на обрачун математичке резерве од дана ступања на снагу те одлуке, а обавезно се примењују на овај обрачун од 31. децембра 2013. године.

Одредба тачке 15. став 2. ове одлуке примењује се на обрачун математичке резерве од 31. децембра 2011. године.

20. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о ближим критеријумима и начину обрачунавања математичке резерве и резерве за учешће у добити ("Службени гласник РС", бр.19/2005).

21. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику РС".

О. бр. 11
12. фебруара 2010. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
Радован Јелашић, с.р.